ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 347 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ— 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1858

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Տարեկան գինն է . . . . 130 ղրշ
Վեցամսեայ „ . . . . 70 „
Եռամսեայ „ . . . . 40 „
Մէկ ծանուցումը տողին 3 ղուռուշ է։
Տարարաբութիւնները կանխիկ են։
Տարարաբութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին եւ 16 ին կը սկսին։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն համար ծախքը ամեն մէկ թիւին հաւար 20 փարա է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ դրութիւն, խմբագրին ուղղուի։ եւ առանց համարուն ծախքը խրկողին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 18 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Եւրոպայի մէջ քաղաքական լուրերու լռութիւնը կը շարունակէ։ Խորհրդարանները դոցված են։ Թագաւորներն ու իրենց պաշտօնեայները կամ ճանապարհորդութիւն կընեն կամ գեղերը գացած են հանգստանալու։ Գաղղիացւոց կայսրը Պիարիցի բաղնիքները գացած է, անկէ ալ Շալոնի բանակը պիտի երթայ։ Անգղից թագուհին Գերմանիայէն դառնալէն ետեւ Լամմուրի եւ անկէ Պալմորալ գնաց։ Սպանիայի թագուհին՝ որ ժամանակէ մը՝ի վեր իւր տերութեան գաւառները կը պտըտի՝ վերջին լուրերուն եկած ժամանակը Գրոսնիա գացեր էր։ Բրուսիոյ թագաւորը դէպ՝ի Լատալիա ճամբայ ելեր է։ Պավիէրայի թագաւորն ալ իր եղբօրը Յունաստանի Օթոն թագաւորին հետ Աւկզպուրկ գացեր է։

———

Չինաստանի հետ հաստատված դաշնադրութիւնը Անգղից ու Գաղղից լրագիրներուն մեկնաբանութեանց գլխաւոր նիւթը եղած է։

Գաղղից հետ հաստատված դաշնադրութիւնը սեպտ. 3/15 ին Փարիզ հասաւ։ Անգղից հետ հաստատված դաշնադրութիւնն ալ Լորա Էլճինի եղբայրը տարաւ Անգղեա։ Գաղղից վճարվելիք պատերազմական ծախուց դուրս կուգայ 1,250,000 լիրա սթէրլին, եւ Անգղից վճարվելիքը 3,200,000 լիրա։ Անգլական Սէրի Զոյնս Էլիոթ լրագիրը Անգղից հետ հաստատված դաշնադրութեան գլխաւոր յօդուածներուն իմաստը կը հրատարակէ։ Չինաստանի կայսրը յուլիս 5 ին վաւերացուցեր է այս դաշնադրութիւնը՝ որ 56 յօդուածէ կը բաղկանայ։

ՅՕԳ. 1։ Անքինի խաղաղական դաշնադրութեան վերահաստատվիլը, եւ ուրիշ յաւելեալ դաշնադրութիւններուն եւ ընդհանուր կարգադրութիւններուն խափանումը։

ՅՕԳ. 2։ Փէքին ու Լոնտրա անգղեայի ու Չինայի դեսպաններ խրկվիլը։

ՅՕԳ. 3։ Փէքինի մէջ անգղական դեսպաններ իրենց ընտանեօքը մշտնջենապէս նստիլը։

ՅՕԳ. 4։ Յիշեալ դեսպաններուն ճանապարհորդութիւնը ինչ կերպով ըլլալուն վերաբերեալ պայմաններ։

ՅՕԳ. 5։ Անգղից դեսպանները Չինաստանի տերութեան պաշտօնե այնն հետ կատարեալ հաւասարութեան կերպով յարաբերութիւն պիտի ունենան։

ՅՕԳ. 6։ Նոյն արտօնութիւնը կը շնորհվի եւ Լոնտրա նստելիք չինայի դեսպաններուն։

ՅՕԳ. 7։ Հիւպատոսներուն եւ բարձրաստիճան պաշտօնականաց վերաբերեալ պայմաններ։

ՅՕԳ. 8։ Քրիստոնէական կրօնքը թէ բողբոջական եւ թէ հռոմէական՝ թոյլ պիտի տրվի եւ քրիստոնէութիւն ընդունողները պիտի պաշտպանվին տերութեան ամեն կողմը։

ՅՕԳ. 9։ Անգղից հպատակները կարող պիտի ըլլան՝ զուարճութեան կամ առեւտրական դործոց համար տերութեան ամեն կողմերը եւ մինչեւ ապաստանիներուն ձեռքը եղած երկիրները պտըտելու։

— Պարգադրութիւն անցագիրներու համար։

ՅՕԳ. 10։ Զին Թրիանկ քաղաքը վաճառականութեան պիտի բացվի դաշնադրութիւնը ստորագրվելէն տարի մը ետքը։ Ուրիշ երեք ծովեղերեայ քաղաքներ Նանձէ-Թրիանկէն մինչեւ Հանքով պիտի բացվին երբոր ապաստանները զանոնք պարգեն։

ՅՕԳ. 11։ Սին-Շուէյի նաւահանգիստները Մանչուրիի մէջ, Թանկ-Շով՝ Բէչելիի ծովածոցին մէջ, Թայվան՝ Ֆորմոզի կղզոյն մէջ, Սվաթով եւ Շուն-Շով Հայնանի մէջ՝ նոյնպէս պիտի բացվին վաճառականութեան։

ՅՕԳ. 26։ Մաքսերուն Խրլիֆան յատկապէս ընտրված Անգղիացիներու եւ Չինացիներու յանձնտարարական ժողովի մը մէջ պիտի քննվի տասն տարուան համար։

ՅՕԳ. 28։ Վաճառք անցունելու (Թրանզիթ) համար առնվելիք տուրքին դումարը մաքսերուն մէջ պաշտօնական կերպով հրատարակված պիտի ըլլայ անգղիերէն ու դաղղիերէն։ Սակայն անգղիացւոց դեսպանները կամ հիւպատոսները իշխանութիւն պիտի ունենան թրանզիթի տուրքերուն տեղ արժեցողական տուրքը դնելու՝ թէ որ ուզեն։

ՅՕԳ. 29։ Դաւական տուրքին չափաւորութիւն եւ ծովեզերեայ վաճառականութեան պարապող նաւերուն չորս ամսուան համարձակ կայագիր շնորհել։

ՅՕԳ. 50, Պաշտօնական նամակները անգղիերէն լեզուով պիտի դրվին անգղիացի պաշտօնակալներու ձեռօք, հանդերձ չիներէն թարգմանութեամբ, եւ բնաղիր պիտի համարվին։

ՅՕԳ. 51։ Փ տառը՝ որ բարբարոս կը նշանակէ, Չինաց պաշտօնական դրութիւններուն մէջէն պիտի վերնայ։

ՅՕԳ. 52։ Անգղից պատերազմական նաւերն ապատ պիտի ըլլան Չինաստանի բոլոր նաւահանգիստները պտըտելու. եւ անոնց հրամանատարները հաւասարապատիւ պիտի յարգվին չինայի պաշտօնակալներէն։

ՅՕԳ. 53։ Ծովապատակները ջնջելու համար միջոցներ ձեռք առնուլ։

ՅՕԳ. 55։ Թրանթոնի անգղիացւոց համար վճարվելիք հատուցման խնդրոյն պայմանները դատ յօդուածի մը նիւթ պիտի ըլլան։

ՅՕԳ. 56։ Այս դաշնադրութեան վաւերութիւնները մինչեւ տարի մը պիտի կատարվին։

Անգղական թերթ լրագիրը Չինաստանէն լուր առած կը ծանուցանէ, թէ Չինաստանի հետ վերոյիշեալ դաշնադրութիւնը ընող Լորա Էլճին եւ Պարոն Պռօ լիազօր դեսպանները Չինաստանէն Դարոն դացեր են։

———

Գաղղից կառավարութիւնը՝ ինչպէս որ նախընթաց թուով ծանուցեր ենք՝ Չինաստանի սահմանակից եղող Գոչինչինի տերութեան հետ ալ պատերազմ բանալու եւ դաշնադրութիւն ընելու կրպատրաստվի։ Այս պատերազմին ձեռք զարնելէն առաջ՝ Գոչինչինի թագաւորէն հատուցում պահանջեց իր մէկ քանի ազդակիցներուն սպանմանը համար, եւ այսուհետեւ կրօնական քարոզութեան նպատակաւ այն կողմերը դացող դաղղիացի եկեղեցականաց համար ալ ապահովութեան երաշխաւորութիւն ուզեց։ Գոչինչինի կայսրն այս խնդիրները բացարձակապէս մերժեց։ Սանկով, Գաղղից կառավարութիւնը երաւունք ստացած է պատերազմ բանալու, որուն յաջողութեամբ գլուխ հանելուն համար մեծ փութով պատրաստութիւն կը տեսնվի Գաղղից մէջ։

Սենմարիայ Ֆուատ փաշան Լոնտրայէն Փարիզ դարձած էր վերջին լուրերուն եկած ժամանակը։

———

Հնդկաստանէն եկած լուրերը մինչեւ օդոստոսի 7/19 կը հասնին։

« Մոն-Սինկ անուն ռաճան որ անգղիացւոց կողմնակից ըլլալուն համար ապստամբները պաշարեր էին, Արանթ զօրապետին օգնութեամբը ազատեցաւ, եւ Ռաղերթսըն զօրապետը Գրանթիւէրայի մօտ ապստամբներուն ետեւէն հասնելով ջարդեց զանոնք։

« Կաղերուրի գաւառը եւ Ղեմկուրի ալ մէկ մասը միշտ խռովութեան մէջ են։

« Մատրասի հնդիկ ձիաւորաց մէկ դունդը Բլեհապատի դաւառին մէջ Տունաէրա քաղաքին շրջակայ գեղերը քանդեց։

« Անգղիացւոց Տոննի հրամանատարը Գանգիս գետին վրայ 22 մակոյկ առաւ ապստամբներուն ձեռքէն։

« Ռոբալի դաւառը խիստ խռովեալ է։ Գէթվա եւ Թէխստ գեղերուն մէջ ապստամբները բազմացած են եւ Գոլունի կողմերը կը յարձակին։

« Ռոգերթս զօրապետը օդոստոս 2/14 ին Գվալիորի ապստամբներուն եւ առաւէն հասաւ Սաթվապուրայի մօտ, եւ զանոնք զարնելով՝ չորս թնդանօթ եւ չորս ալ պաշարակիր կառքերնին առաւ։ Ապստամբները շատ մարդ կորսնցուցին այս կռուոյն մէջ։

« Պոկկթայէն լուր կուտան թէ Բենճապի դունդերուն մէկուն մէջ դաւադրութիւն մը երեւան ելեր է։ »

———

Պերլինէն եկած վերջին լուրերուն նայելով՝ կառավարութեան խնդիրը լուծվածի պէս է։ Կրսվի թէ պատգամաւորաց խորհրդարանը հոկտեմբեր ամսոյ մէջ պիտի դումարվի՝ տերութեան խնամակալութիւնը մշտնջենաւոր կերպով թագաւորին եղբօրը յանձնելու գործը սահմանադրական կերպով դլուխ հանելու համար։

———

Ռուսիոյ տերութեան դանձուց պաշտօնեայն օդոստոս 14 թուով տեղեկագիր մը կայսեր ներկայացուց։ Յիշեալ տեղեկագրէն կիմացվի որ Ռուսիոյ տերութեան այս օրուան օրս ունեցած բոլոր պարքին դումարն է 518,334,000 ռուպլի որ 2064 միլիոն ֆրանքէն աւելի կընէ։

Ռեդրսպուրկէն գրված նամակ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ կառավարական բարձր պաշտօններու մէջ ըլլալիք փոփոխութեանց վրայօք։

« Բոսթովիզով զօրապետը ներքին գործոց պաշտօնեայ պիտի ըլլայ Լանսքոյ կոմսին տեղ՝ որ տերութեան ատեանին մասնաժողովներուն մէկուն նախագահ պիտի ըլլայ։ Այսպէս եղբայր Նիկողայոսմեծ դուքսը զինուորական կրթութեան գործոցներուն վերատեսուչ պիտի ըլլայ։ Բոսթովիզով զօրապետին տեղը։ Այս պաշտօնին մէջ մեծ դուքսին օգնական պիտի ըլլայ Լինթիէվ զօրապետը՝ որուն տեղը Պարոնով զօրապետը պիտի ըլլայ Ռեդրսպուրկի կառավարիչ։

Լեհաստանի կուսակալութեան պաշտօնէն Կորչաքով իշխանը պիտի հրաժարի եւ Սովկասեան դաւառաց կուսակալ Պարիսթինսքի իշխանը Լեհաստանի կուսակալ պիտի ըլլայ։ Սովկասի կուսակալութիւնը կայսեր եղբայր Միքայել մեծ դուքսին պիտի տրվի, եւ Գրոպիւ զօրապետն անոր օգնականն պիտի ըլլայ։

Մոսկվայի կուսակալ Զաքարէվսքի կոմսը կայսեր համակրանքը չընդունելով՝ պիտի փոխվի եւ Պալթիկեան դաւառաց կուսակալ Զուվալով իշխանը անոր տեղը պիտի դրվի։ Իսկ Պալթիկի կուսակալութիւնը Լեվէն սեպուհին պիտի յանձնվի։ »

Ռեդրսպուրկէն օդոստ. 20 թուով գրված նամակ մը լուր կուտայ թէ առջի օրը առաւօտուն Ռեդրսպուրկի մօտ եղած Օխթայի վառօդարանին մէջ 19,610 քիլոկրամ վառօդ մէկանց բռնկելով՝ վառօդարանին բոլոր շէնքերն օդը ելեր են։ 30 գործաւոր մեռեր եւ 37 ալ վիրաւորվեր են։ Պայթման թնդիւնն այն աստիճան սաստիկ է եղեր որ Օխթայի դեղին մէջ ալ շատ տուներ կործաներ են։ Սրմօնոյի վանքին ալ բոլոր սպակիները խորտակեր են։

———

Գաղղիական Ռ...ի դը Տիմ անուն շաբաթական լրագիրը Դանուբեան դաւառաց ընտրական օրինաց գլխաւոր կէտերուն եւ իշխան ըլլալիք անձանց համար պահանջված պայմաններուն վրայօք հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

Ազգասիրէ Մօլոս-Վլաքիայի ընտրական

օրինաց գլխաւոր կէտերը։

Երկու կարգ ընտրիչ կայ՝ նախնական ընտրիչք եւ ուղղակի ընտրիչք։

Գաւառներու մէջ նախնական ընտրիչ է այն մարդը որ տարին 100 քրուշէն հողային եկամուտ ունի։

Ուղղակի ընտրիչ է այն անձը որ տարեկան 1000 քրուշէն եկամուտ ունի։

Գաւառներուն մէջի նախնական ընտրիչները՝ ամեն մէկ գաւառաբաժանի մէջ երեք ընտրիչ պիտի ընտրեն, որոնք այն գաւառաբաժանին գլխաւոր քաղաքը ժողովելով պատգամաւոր մը կընտրեն։

Գաւառաց բաժիններուն ուղղակի ընտրիչները երկու պատգամաւոր կընտրեն։

Քաղաքներուն մէջ միայն ուղղակի ընտրիչներ կան։

Քաղաքի ընտրիչ է այն որ դնէ 6000 գրքմիջի հողային, արուեստական կամ առեւտրական հարստութիւն ունի։

Ընտրիչ ըլլալու համար քսան եւ հինգ տարին լմնցուցած՝ Օսմանլի-Պալքիայի մէջ ծնած ըլլալու է, կամ եթէ բնիկ Օսմանլի-Պալքիայի եղած ըլլալու է։

Պատգամաւոր կընտրուի անխտիրաբար այն անձը որ դնէ 400 գրքմիջ տարեկան եկամուտ ունի. երեսուն տարին լմնցուցած է եւ ծննդեամբ կամ եթէ բնիկ Օսմանլի-Պալքիացի է։

Պուրսիէ եւ Էշէ քաղաքները երեքական պատգամաւոր պիտի ընտրեն։

Բրայսա, Բլուէզիթի, Պալոց եւ Իսմայիլ քաղաքները երկուքական պատգամաւոր պիտի ընտրեն։

Միւս քաղաքները եւ գաւառաց գլխաւոր տեղերը մէկ մէկ պատգամաւոր պիտի ընտրեն։

Սնանկացած կամ անարդական պատիժ մը կրած անձինքը ընտրիչ կամ ընտրելի ըլլալու իրաւունքէն բնականաբար զրկուած են։

Նմանապէս ընտրիչ կամ ընտրելի ըլլալու համար խարդախ միջոցներ բանեցնողներն ալ զրկիլ է։ Ով որ ասանկ յանցանքի մը մէջ դանուի, տուգանքով կամ բանտարկութեամբ պիտի պատժուի։ Տուգանքը 100 էն 1000 գրքմիջ, եւ բանտարկութիւնը ութ օրէն երեք ամիս կրնայ հասնիլ։

Ընտրական ցուցակները եւ ուրիշ նախապատրաստական գործերը հինգ շաբաթի մէջ պիտի լմննան։ Միւս երեք շաբաթներուն մէջ ամեն ընտրութիւնները պիտի ըլլան։

Իսկ իշխան կամ պէյ ըլլալիք անձանց համար հետեւեալ պայմանները կը պահանջուին Փարիզի դեսպանաժողովին որոշմանը համեմատ։

Երասուն տարին լմնցուցած ըլլալ։

Օսմանլի-Պալքիացի եւ Օսմանլի-Պալքիացւոյ որդի ըլլալ։

Տարեկան 3000 գրքմիջ հողային եկամուտ ունենալ։

Տասն տարի հասարակաց պաշտօն վարած կամ ժողովի մը անդամ եղած ըլլալ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ չորեքշաբթի օրը վսեմափայլ Լորտ Սթրանֆորտ Ռէտքլիֆ իր պաշտօնին վերաբերեալ անձանց հետ Ռ. Դուսոը դնաց այցելութիւն ընելու բարձրապատիւ Մեծ Եպարքոսին եւ մեծ պատուով ընդունվեցաւ։

Շաբաթ օրը Լորտ Սթրանֆորտ Ռէտքլիֆ արքունական շքեղ ձիերով Տոլմա Պահճէի կայսերական պալատը երթալով՝ պատիւ ունեցաւ օգոստափառ Ինքնակալին ներկայանալու եւ Անդղեոյ Թագուհւոյն կողմանէ նամակ մը մատուցանելու Նորին Այսերական վեհափառութեան։

Օգոստափառ կայսրը իւր սովորական մարդասիրութեամբը պատուասիրեց Լորտ Ս. Ռէտքլիֆ դերակումը, որ արտաքոյ կարգի յատուկ պաշտօնով մը եկած է մայրաքաղաքս։

Արտաքին գործոց պաշտօնեայ վսեմափայլ Մահմուտ փաշան, դեսպանաց ներկայացուցիչ Ռեամիլ պէյ էֆէնտին եւ Ռ. Դրան առաջին թարգման Էրիֆի պէյը ներկայ էին այս ընդունելութեան։

Գարսկոյ Ա. Շահին արտաքոյ կարգի լիազօր դեսպան վսեմ. Ֆէրուխ խանը կիրակի օրը օգոստափառ Ինքնակալին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։

Օգոստափառ Ինքնակալը սիրալիր ընդունելութիւն մը ընելով Ֆէրուխ խանին, առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը շնորհեց անոր։ Իր հետը եղողներուն ալ զանազան կարգի պատուանշաններ շնորհվեցաւ։

Երեքշաբթի օրը վսեմ. Ֆէրուխ խան մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ աւստրիական Լոյդի շոգենաւով Տրապիզոն եւ անկէ Գարսկաստան երթալու համար։

Այսերական հրամանաւ՝ Հասան Թահսին փաշան Սոֆիայի գայմագամ անուանեցաւ։

Ֆիլիպէի կառավարիչ Հասան փաշան Պիզայի գայմագամ անուանեցաւ։

Սոֆիայի նախորդ կառավարիչ Էրթէմ փաշան Ֆիլիպէի կառավարիչ անուանեցաւ։

Սինոպի նախորդ կառավարիչ Թուֆիան փաշան Իզմիրի կառավարիչ անուանեցաւ։

Թրաբզոնի նախորդ գայմագամ Շուքի էֆէնտին Պէնկազիի գայմագամ անուանեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ չորեքշաբթի օրը վեհափայլ Տ. Տ. Մատթէոս Սրբազնագոյն Կաթողիկոսը բարեհաճեցաւ Սամաթիոյ Սուրբ Սահակեան վարժարանը եւ Ս. Գուռնանց կուսանաց դպրոցը իւր շնորհաբեր այցելութեամբը պատուելու, եւ նախ արու մանկանց ուսման վիճակը եւ գրաւոր աշխատութիւններն աչքէ անցունելով մեծապէս գոհ եղաւ թէ անոնց յառաջադիմութենէն, թէ բարեջան դասատուաց աննախանձ աշխատութենէն եւ թէ մեծարգոյ հոգաբարձուաց անձանձիր եւ յարատեւ խնամածութենէն, եւ իւր հայրական սուրբ օրհնութիւնը պարգեւեց ամենուն։ Ապա երաժշտամանկունք քաղցրաձայն երգերով առաջնորդեցին Նորին բարձր Սրբազնութիւնը կուսանաց վարժարանը, ուր նոյնպէս յակն արկանելով անոնց ալ թէ դրաւոր եւ թէ ձեռակերտ ասղնագործ աշխատութիւնները, օրհնեց վարժարանին հասատատութեան պատճառ եղող եւ խնամարկող յարգելիները եւ բոլոր Սամաթիոյ բարեպաշտ եւ ուսումնասէր հայ ժողովուրդը, որոնք իրենց խորին երախտագիտութիւնը կընուիրեն Նորին բարձր Սրբազնութեան։

Լրագրոյս 336 թուոյն մէջ Ա. անէն գրված նամակներէ առնելով ծանուցեր էինք Նարեկայ Ա. անուց վանահայր արժանապատիւ Տ. Յովսէփ վարդապետին ըրած երեւելի շինութիւններն ու բարեկարգութիւնները նոյն վանքին մէջ։

Այս անգամ ուրիշ նամակ մը ստացանք Նարեկայ դիւղէն բնակչաց ստորագրութեամբը, որ աւելի մանրամասն տեղեկութիւններ կուտայ յիշեալ բարեջան եւ ուսումնասէր վարդապետին ըրած յիշատակաց արժանի գործերուն վրայ։

Այս ազգասէր վարդապետը Նարեկայ վանքին առաջնորդ ըլլալէն առաջ՝ վանքը յետին խեղճութեան ու խանդարման վիճակի մէջ է եղեր։ Կալուածներուն մեծ մասը քիւրտերն յափշտակած էին։ Ա. անքին մէջ կահ կարասի եւ եկեղեցւոյն մէջ զարդ չէր մնացած։ Սուրբ տաճարը թոչնոց եւ սարդերու բոյն եղած էր։ Ա. անքին վրայ ալ մեծադուժար պարտք դիզուած էր։

Ասանկ ողորմելի վիճակի մը մէջ էր վանքը երբոր Յովսէփ վարդապետը վանահայր կ'ընտրվի։ Իւր առաջին գործը կըլլայ վանքին յափշտակեալ կալուածները ետ դարձուցանել, որն որ շատ աշխատութեամբ վերջապէս գլուխ կը հանէ. եւ զանոնք մշակել տալով՝ երկու տարուան մէջ վանքին պարտքերը տալէն ետեւ, պարխպները՝ ի հիմանց կը շինէ, ընդարձակ եւ գեղեցիկ շէնք մը կը կանգնէ ուր 29 աշակերտք ուսմունք կը ստանին եւ գիշեր ցորեկ կը կերակրին, հանդերձներն եւ ուրիշ ամեն պիտոյքներն ալ վանահօրմէն հոգացվելով։ Աշակերտաց ընթերցմանը համար փոքր թանգարան մը կը սահմանէ պիտանի գիրքերով եւ լրագիրներով զարդարված։

Ա. անահօր եւ ուխտաւորաց սենեակներուն պէտք եղած կահ կարասիները եւ հարկաւոր եղածին չափ անկողին կը պատրաստէ։

Իւր թեմական գիւղացւոց ողորմելիները եւ անտէրունչ ճանապարհորդները պատսպարելու եւ ձրի կերակրելու համար ընդարձակ անկեանոց մը կը շինէ։

Այլ եւ ուխտաւորներն օրերով ձրի կերակրել եւ տակ չպահանջելը՝ այս վանահօր օրովը միայն կը տեսնվի։

Այս զարմանալի շինութիւններն ու բարեկարգութիւնները թէ որ արժանահաւատ ճանապարհորդներու վկայութեամբ ստուգված չըլլային՝ անհաւատալի պիտի թուէին մեզի։

Երջանիկ կըլլար ազգերնիս թէ որ մեր ամեն վանքերն այս արժանապատիւ Յովսէփ վարդապետին պէս եռանդուն ազգասէր եւ առաքինի վանահայրեր ունենային։

Սերասքիրէն օգոստոս 29 թուով հետեւեալ լուրերը կը գրեն մեզ։

« Մայիս 24 ին քաղաքիս Ազգային մայր դպրոցին տարեկան քննութեան եւ պարգեւաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ՝ ի Սուրբ Աստուածածնի հոյակապ եկեղեցւոջ խիստ շքեղ եւ փառաւոր կերպիւ, ուր կը գտնուէին քահանայական եւ ուրիշ եկեղեցական դասուց եւ իշխան աղայներէ զատ՝ երկու հազարի չափ ալ ժողովուրդ. ամենեցուն ակնկառոյց պատասխանը՝ ի հնչիւն զանգակի դպրոցի մանկունք զոյգ զոյգ Սուրբ եկեղեցւոյ մէջ մտնալ սկսան առաջնորդութեամբ երաժշտաց քաղցրանուագ երգոց. եւ ապա ճարտասանութեան, քերականութեան, տաճկերէնի, թուաբանութեան, վերլուծութեան, թարգմանութեան, ազգային պատմութեան եւ քրիստոնէական վարդապետութեան քննութիւնները շարունակել՝ խորին ուշադրութեամբ ամենայն ժողովրդոց։ Տըղայոց յաջող եւ ի վեր քան զակնկալութիւն ցոյց տուած յառաջադիմութիւնները եւ անսխալ պատասխանատուութիւնները ամենուն սքանչացումը յափշտակեցին. որովհետեւ իւրաքանչիւր ոք իւր չգիտցածը իր դաւակին բերնէն կը սեր. ուստի այս քննութեամբ աւելի ուսվառեցաւ հասարակութիւնը՝ ուսման կոչը դպրոցին միջոցաւ ամեն տան մէջ սրբռելու։

Կը խնդրենք որ այս լուրը ձեր պատուական եւ Ազգին օգտին նուիրած լրագրոյդ աշխարհալուր ձայնովը հրատարակելու հաճիք՝ ի խրախոյս քաղաքիս համազգի լրութեան, եւ մանաւանդ բարեջանհոգաբարձուաց եւ աշխատասէր պատուելի վարժապետաց, որոնք դպրոցին բարեկարգ պայծառութեանը եւ աղայոց յառաջադիմութեանը համար ամեն ջանք փոյթ նպաստ եւ աշխատութիւն՝ ի գործ կը դնեն։ Յուսով ենք որ այս աղնիւ եռանդը անընդհատ շարունակելով՝ Սեբաստիոյ դպրոցը քիչ ժամանակէն բարեկիրթ պատանիներ եւ ուսումնասէր քաղաքացիներ կընծայէ Ազգիս։ »

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծապատիւ Մաքսուտ ամիրայն Սարիմեան որ ասկէց երկու ամիս ու կէս առաջ Փարիզ ճանապարհորդեր էր օգտիմոխութեան համար, շաբաթ օրը Պ. Պոլիս վերադարձաւ։

— Ֆիլիպէէն սեպտ. 2 թուով հետեւեալ ցաւալի լուրերը կը գրեն։

« Ամիս ու կէսէ ՝ի վեր եկած յորդ անձրեւները մեծ ջնաս տուեր էին մեր հունձքերուն։ Այս դժբաղդութեան վերայ վերջապէս աղեսալի հարուած մը նոր աւելնալով՝ քաղաքիս եւ շրջակայներուն բնակիչները յուսահատ թշուառութեան մէջ ընկղմեց։

« Օգոստոս 30 ին իրիկունը աւելի սաստիկ անձրեւ մը սկսելով՝ բոլոր գիշերը շարունակեց եւ հետեւեալ առաւօտուն ճշմարիտ ջրհեղեղ մը դարձաւ։ Քաղաքիս փողոցները մէկ մէկ գետ դարձեր էին։ Այս միջոցին Սէրիճէ գետին ալ ջուրերը չափազանց առատանալով սկսան յորդել, եւ մինչեւ կէս օր՝ բոլոր դաշտերը գոցեցին, ուսկան տունները ծառերը եւ կենդանիները քշել տանիլ։ Իրիկուան դէմ ջուրերը քաղաքիս ցած կողմերն ալ կոխել սկսան, մանաւանդ որ շատ ջանցաւ քաղաքին մէկ մասը բոլորովին ջուրերուն տակը ծածկվեցաւ։ Անհնար է նկարագրել այս սոսկալի տեսարանը։ Բնակիչներուն ահագին մռնչմանը հետ կը խառնվեին բնակիչներուն յուսահատ աղաղակները։ Հողէ ու քիչ փայտէ շինված տունները հեղհեղուկ կը փլէին։ Այս զարհուրելի գիշերին յաջորդեց աւելի զարհուրելի օր մը։ Սեպտ. 1 ին առաւաւն՝ քաղաքիս վիճակը աւելի սարսափելի էր։ Լացերն ու ճիչերը որ բոլոր գիշերը կը լսվէր՝ աւելի շատցան։ Տունները տասնով քսանով մէկէն կը փլէին։ Ռազմաթիւ դժբաղդներ աւերակներուն փակթված կ'աշխատէին մեռնելէ ազատելու եւ չէին կրնար։ Ոչ օգնելու հնար կար եւ ոչ ազատելու։ Ա. երջապէս երկինք ողորմեցաւ մեզի։ Անձրեւը դադրելով՝ ջուրերն ալ քիչ քիչ քաշվիլ սկսան. ապա թէ ոչ, քաղաքիս ստորին մասերը իրենց բոլոր բնակիչքը սպառսպուռ ընելու պիտի ըլլային։

« Ասանկ ջրհեղեղ մը տեսնված ուրուք չէր։ Եղած վնասն անհաշուելի է։ Շատ ապրանք ջուրերէն քշվեցան կամ ապականեցան։ Հունձքերը դաշտերուն մէջ դիրված ըլլալով՝ բոլորովին ջնջվեցան։ 2000 ՝ի չափ տուն ու

խանութ կը հաշուեն փլած կամ փլուզելու վիճակի հասած։ 1500 շինանիք առանց բնակարանի մնացին։ Խղճալի ու մեռած մարդոց գլուխը գեռ յայտնի չէ։

« Մէրիմէ գեղին եղերքը եղած ուրիշ քաղաքներն ու գիւղերն ալ ազատ չըմնացին։ Բաղարճըքի մէջ ալ շատ տուներ կործանեցան։ Մէրիմէ գեղին վրայ եղած մեծ կամուրջը փլաւ, որով յիշեալ քաղաքին հետ հաղորդակցու թիւնները խափանեցան։ Սթանիսլաբօ քաղաքին ալ ատրին մասը աւերակ դարձած է։ Ընդհանուր շինութեան փայտ կաղ հոն լեռներու պէս դիզված, ամենն ալ ջուրերը քշեցին տարին, եւ անցեալ տարի շինված լմնցած կամուրջնալ հիմնայատակ եղաւ։

« Այսպէս ահա երկրիս դժբաղդ վիճակը, եւ իմ այս ըրած նկարագրութիւնս՝ մեր տեսած ազիկատուր տեսարանին խիստ տկար մէկ մասն է։ »

— Սէլանիկէն սեպտեմբեր 10 թըւով լուր կուգան թէ Սերէզլի կողմերը ասկից ամիս մը առաջ կարգէ դուրս խուշորութեամբ կարկուտ մը գալով բոլոր դաշտերն աւրշրջիկեցէ եւ շատ կենդանի ջարդեցէ եւաւ, այս օրերս ալ սաստիկ անձրեւ մը գալով՝ բոլոր դաշտերն ու տունները կոխեր է։ Սերէզլի մօտերը փոքրիկ գեղ մը բոլորովին քանդեր է. մէջը եղած ազքատիկ տուներն ու խրճիթները ջուրը քշեր տարեր է. եւ շատ կենդանի ու քանի մը նաշ մարդ մեռեր են։

— Նայլը խանէն սեպտ. 11 թըւով հետեւեալ լուրերը կը գրեն մեզ։

« Նրեք հոգս ամիսէ ի վեր քաղաքիս շրջակայքերը աւազակներ երեւան եկեալով, էլենք համարձակեր դուրս ելլելու եւ մեր պարտէզներն ու այգիները երթալու. մանաւանդ գիշերները տուներնուս դուրս չելլելով զգուշութիւն կընէինք որ չըլլայ թէ փորձութեան մը հանդիպինք։ Քաղաքիս պահապան զինուորները աւազակներուն եռաւէն ինկած լեռները կը պտըտէին, բայց չէին կրնար ձեռք ձգել։ Անցեալ երեք օր առաջ մեր բարեսիրտ միւտիր Մէհմէտ ազան բոլոր գեղերէն խումբ խումբ մարդիկ զինուորելով՝ աւազակներուն ապաստանարան եղած ձորերուն ու լեռներուն ճամբաները պահպանեց, որով մենք ալ վախէ ազատելով գացինք մեր այգեստաններուն կէս առ կէս կոխուած բերքերուն մնացորդները քաղեցինք ու քաղաքս բերինք։ Սակայն քաղաքիս բարեսիրտ մեծաւորները՝ ասկէց հինգ ժամ հեռու Սարըլար ըսված գիւղին մօտ Աղեազը ըսված տեղը աւազակները տեսնելով, իրենց զինեալ մարդիկներովն անոնց եւեւէն ինկեր են, եւ երկու ժամն աւելի կռուելով՝ եօթն աւազակներուն չորսը վիրաւորվելով բռնվեցան, մնացեալ երեքը լեռնէ լեռ փախան։ Բռնուած աւազակներուն ալ երեքը իրենց վերքերէն մեռան ու չորրորդը քաղաքս բերվելով բանտարկվեցաւ։

« Այս ձերբակալութիւնը մեծ ուրախութիւն պատճառեց քաղաքիս բոլոր բընակչացը, որ սկսան իրենց դուրսի գործերուն զբաղիլ, երախտագէտ ըլլալով քաղաքիս մեծաւորացը, եւ օգոստափառ Ինքնակալին պատուականութիւնը օրհնելով »։

— Անցեալ չորեքշաբթի օրը Պէյօղլու թէքիէին մօտ գողերը կոշկակարի մը խանութը բանալով, 85 ջուխտ զանազան տեսակ կոշիկ վերուցին։ Տեսչութիւնը գողերը դանելու եռեւէ է։

— Աղէքսանդրիայէն սեպտ. 2/14 թուով մայրաքաղաքիս Ժուռնալ լրագրին գրված նամակ մը հետեւեալ լուրերը կուտայ։

« Թրիեսթէի վերջին շաբաթուով հոս հասաւ Մ. Սաղաթիէ Գաղղիոյ հիւպատոսը որ ատրաքոյ կարգի գործակալ ընտրվված է Նիսաէի համար։ Սպասելոյ շրջանաւին Ռուբէն հրամանատարն ալ նոյն պաշտօնին ընտրվված է Ընդղլեոյ կողմանէ։ Նիսաէի մէջ սպանված ու ինչքերնին կողոպտվված օտարազգի վաճառականներուն իրենց կառավարութեանց միջնորդութեամբ պահանջած հատուցումներուն գումարը 2.500,000 թալարի կը հասնի։ միայն Ռասթոէ վաճառականին ատներ 150 հազար լիրա սթէրլին կը պահանջէ։

« Նեղոս գետը՝ որ կանոնաւոր կերպով հետ զհետէ կաւատանար, յանկարծ կէս կանգուն նուազեցաւ եւ հիմա ընդ ամենը 21 1/4 կանգուն բարձրութիւն ունի։ Այս դէպքը մեծ անբարեհաճութիւն պատճառեց հոս. որովհետեւ թէ որ ջուրերուն աճումը 22 կանգուններն պակաս ըլլայ, արմատաց հունձքը չկրնար յաջողել։ Բայց դեռ աճման օրերը վերջացած չըլլալով՝ կը յուսացվի որ պահանջված 22 կանգուն բարձրութեան գոնէ կը հասանի։ »

— Խասգիւղ Աւստրիոյ հպատակէ մը բնակեալ տան մը մէջ ջրհոր մը բացվեր էր, որուն բերանը գոցելու հոգ չէր տարվեր։ 8-9 տարեկան աղջայ մը հեռաբերբութեամբ հորին մէջ նայելու երթալով, բերանին եղերքը դըրված քարերն ու հողերը փլան ու աղջան մէջը ինկաւ։ Ալ աղեցին ազան հորին մէջէն հանեցին, բայց դէշ վիճակի մէջ։ Հետեւեալ օրը ազան մեռաւ։

— Պիրակի իրիկուն Գէյօղլուի Եէնի շէհիր ըսված թաղը մնալութեան տանը մէջ արար կին մը իր սենեակին մէջ խղդված գտնվեցաւ։ Այս ըսպանութեան համար լէհացիմը վրայ կասկած ըլլալով՝ բռնվեցաւ ու բանտ դր վեցաւ։

— Սարաէնեոյի տերութեան Բարբարէ գաւառին մէջ մարմարիոնի հանքերէն մէկը նեռվելով՝ քառասունի չափ դժբաղդ գործաւոր կնանքերնին կորուսին։

— Իզմիրէն սեպտ. 9 թուով գրըված նամակ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ Իզմիրէ։ Այսրն ըսկսված երկաթուղին գլխաւոր կայարաններուն եւ անոնց ամեն մէկուն Իզմիրէն ունենալիք հեռաւորութեանը վրայ։

« Երկաթուղին կ'սկսի Իզմիրի տոքերուն քովէն, եւ Պուրնապասի եղերքէն անցնելով 1 1/2 անգղիական մղոն հեռու Բէրվան Բէօրբիսի ըսված տեղը առաջին կայարան մը պիտի ունենայ։ Անկէց անդին ալ 5 մղոն հեռու Պուճաք ըսված տեղը. 10 մղոն հեռու Սէվտիքէօյ. 17 մղոն հեռու Տէվէլիքէօյ. 28 մղոն հեռու Եէնիքէօյի, Թորպալըի եւ Սուպաշի քէօյի մէջ տեղը. 40 մղոն հեռու Պէտելի. 53 մղոն հեռու Տէյրմէնճիք. 57 մղոն հեռու Պիրքլիւ. 64 մղոն հեռու Գարաբունար, եւ վերջապէս Այսրն որ 68 3/4 մղոն հեռու է Իզմիրէն։ »

— Անգղիայէն Ամերիկա շինված ներքնածովեան հեռագրին պատահած վնասը՝ դժբաղդաբար՝ առջի բերանը կարծվածին չափ թեթեւ չէ։ Հեռագրական պարանին ցնցված կողմը ցամաքէն խիստ հեռու կերեւի, թէպէտեւ մինչեւ հիմա ճշդի ուրեմն ըլլալը չէ իմացված։ Ընդհանրապէս Օրուէզբ լրագրէրը կըսէ թէ հեռագրական պարանին ցնցված կողմը եթէ Նիւֆանդլանտ Ամերիկեան խորունկ տեղերն է, անհնար է զանիկա ծովուն տակէն վեր հանել առանց բրցունելու. հետեւաբար հեռագրին գործը բոլորովին լմնցած կը համարի։

— Հոմի Սուրբ Հաւատաքնութեան տանը այս օրերս Գոլընիա քաղաքը բնակեալ Մօրթ օրա անուն Իսրայէլացիի մը որդին հօրը ձեռքէն յափշտակեց առաւ՝ պատճառելով թէ ազատնի մը ձեռք մկրտվեր է։ Տղուն ծնողքը պարտ տեղը կաղաչեն կը պաղատին. Պղեմէս ԺԳ. պապը ժամանակաւ կոնդակ մը հաներ է եղեր, որուն նայելով այս տղան հա տալ չկրնար ըլլալ։

Սարանիայի տերութեան քաղաքներուն մէջ եղած հրէից ժողովարանները միաբանելով Լոնտրայի, Փարիզի եւ Հոլանտայի հրէից կրօնական ժողովներուն դիմեցին եւ հիմա այս ամեն տեղերէն պատգամաւորներ կը պատրաստվին Հռովմ երթալու եւ իրենց կրօնակիցներուն դանդատը Պապին ներկայացընելու։ Բանիով կը յուսացվի որ Պապը Հրէից իրաւունքը ճանչնալով՝ հրաման կընէ վերոյիշեալ տղան իւր ծնողաց դարձուցանելու։

— Մայրաքաղաքիս վրայ երկինքին արեւմտեան հիւսիսային կողմը ժամը մէկէն սկսեալ դիսաւոր ատաղ մը տեսնվելը նախընթաց թուով ծանուցինք։ Յիշեալ դիսաւորը մինչեւ այսօր կը շարունակէ տեսնվելու, եւ քանի կերթայ պայծառութիւնը կաւելնայ։

Այս ատաղէն զատ ուրիշ դիսաւոր մ'ալ առտուան դէմ ժամը 8-9 ին միջոցները կը տեսնվի երկինքին արեւելեան հիւսիսային կողմը, եւ ասոր լոյսը միւսին չափ պայծառ չէ։

Ոմանք այս երկու ատաղը մէկ կարծեցին, բայց Եւրոպայի ատաղաբաշխները՝ ոչ միայն անոնց զատ զատ մէկ մէկ դիտաւորութիւն կը հաստատեն, այլ եւ անոնց որչափ ժամանակի մէջ իրենց շրջանը կատարելը, երկրէս ու արեգակէն ունեցած հեռաւորութիւններն, որչափ ժամանակէն իրենց արեւամերձ կէտը մրտնելնին կամ անտերեւոյթ ըլլալնին, եւ այլն, եւ այլն օրովը ժամովը, բոպէովը, կը հաշուեն։

— Հնդկաստանի սահմանակից Նէրօլի տերութեան իշխան Նունկ Պահատուր խանը որ Հնդկաստանի մէջ մեծ օգնութիւն ըրաւ անդղեցւոց, յառաջիկայ դարնան օրերը Անդղիա կ'սպասվի։

Լոնտրայի լրագիրներէն մէկը հետեւեալ հիսաբբքրական պատմութիւնը կընէ՝ հասկրցընելու համար թէ ինչ պատճառաւ այս հնդկի իշխանը անդղեցւոց կողմն անցեր է։

Սկէց քանի մը տարի առաջ Նունկ Պահատուր խանը Անդղիա երթալով ազնուական ու գեղեցիկ անդղեցի տիկնոջ մը սիրահարեր՝ զանիկա կնութեան առնուլ ուզեր է։ Տիկինը՝ ազգային եւ կրօնական նկատմամբ մերժեր է անոր առաջարկութիւնը։

Նունկ Պահատուր իր երկիրը դառնալու պարտաւորվելով, Լոնտրայէն մեկնելու. ատենը արեւելեան ծանրագին մատանի մը ընծայեր է յիշեալ անդղեցի տիկնոջը՝ որ մեծ դժուարութեամբ ընդուներ է զայն։ Այն ատենին առած ատենը՝ Նունկ Պահատուր ըսեր է տիկնոջը, որ եթէ խնդիր մը կամ հրաման մը ունենայ իրեն ընելիք, զանիկա իրեն իրիկ, ու ինչ կամք որ ունի անմիջապէս կը կատարվի։ Հնդկաստանի ապստամբութիւնը եղած ժամանակը՝ անդղեցի տիկինը մատանին Նունկ Պահատուրի խանին խրկելով՝ խնդրեր է որ Քաղքեաթայի մէջ ջարդվված անդղեցիներուն վրէժն առնու։ Նունկ Պահատուր այս խնդիրը կատարելու փութալով՝ անդղեցւոց կողմն անցեր՝ ապստամբներուն դէմ քաջաբար կը պատերազմի մինչեւ այսօր։ Ուստի այս անգամ Անդղիա երթալու ըլլայնէ՝ մեծ պատիւներ կը պատրաստվի իրեն։

— Այս օրերս Գրիւսէլի մէջ հնաբբքրական դէպք մը պատահեցաւ կըսէ Պէրճիքայի Նօ լրագիրը։

« Տէրութեան պատուաւոր պաշտօնատարներէն մէկուն քահանայ մը կերթայ տեսութեան եւ կը հարցունէ թէ 1840 ին Գերմանիա ճանապարհորդութիւն ըրած է։ Պաշտօնատարը խել մը մտածելէ ետեւ՝ կը յիշէ վերջապէս որ այն ժամանակները Ռէն գետին եղերքները պարտելու գացեր էր։

— Մի՞թէ դուք այդ օրերն, կըսէ քահանայն, որ այն ժամանակը ձեզ արբանեցընող դէպքը մը պատահեր է։ Գերմն պաշտօնատարը մտածելով կը պատասխանէ թէ ամենեւին տխուր դէպք մը չէր պատահած, միայն՝ իր դրամապանակը (ճիւզանը) կորսնցուցեր էր որուն մէջ իր անցագիրը կար, նամակ մը՝ կարգ Ֆրանքֆօրթի դեսպան Պ. Նօթոմպին խրկելիք եւ 400 թալէրի ալ թղթադրամ։

— Ես ալ ճշդիւ ատոր համար՝ եւ կած եմ ըսաւ քահանայն։ Ձեր դրամապանակը ծոցերնուդ գոգոցվեր՝ էր՝ շոգենաւին մէջ եւ ահա բերի որ ձեզի տամ։

— Տասն եւ ութ տարի ետքը։

— Այո՛, տասն եւ ութ տարի ետքը։ Մարդ մը գողցեր է ասիկայ։ Անցեալները մեռնելով՝ քահանայի մը խոստովաներ է. քահանայն ալ հոս ինձի զբրեր է որ ձեզ գտնեմ։ Ահա ձեր դրամապանակը՝ որուն մէջ պիտի գտնէք ձեր անցագիրն ու թալէրները։ Եկեղեցականին ըսածը ճշմարիտ էր։ - Մի՞այն՝ Պ. Նօթոմպի նամակը չկայ, ըսաւ պաշտօնատարը։ - Այո, պատասխանեց քահանայն. բայց զոյգ զանիկա Պ. Նօթոմպին խրկելիք է այն ժամանակը։ »

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Օ ՍՄԱՆԵԱՆ ԿԵՑՍԿԻՐԱՆԱՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԴԱՆՈՒԲԻ ԵՂԵՐՔԷՆ ՍԵՒԾՈՎԻ ԼԻՑՆ ԵՎ ԱՆԴՂԵՑՈՒ ՄԸ ԻՐԻՍՈՒԹԻՆՆԷ

Ամեն մէկ բաժինը հարիւր անգղեական լիրայէն երեք հազար բաժին ըլլալով՝ առ այժմ երեք հարիւր հազար լիրա պիտի ըլլայ այս երկաթուղին դրամագլուխը. բայց եւաքը մինչեւ հինգ հարիւր հազար լիրայի կրնայ հասնիլ՝ թէ որ պէտք ըլլայ։ Երկաթուղին Բասրայի կողմը եղած Գանուբի եղերքէն պիտի ըսկսի եւ երկու հարիւր մղոն տեղ պտրտելով՝ պիտի հասնի Սեւ Ծովուն եղեր-

քը Պօղոս Վրէյ ըսված տեղը եւ տունկ մինչեւ Վրէօսթէնճէ, ուր նաւահանգիստ մը նաւ պիտի շինվի։

Վերոյիշեալ երկք հազար բաժինին երկու հազար հինգ հարիւրը Ընդդեմ մէջ՝ եւ հինգ հարիւրը կայսերական հրամանագրոյն համաձայն՝ Տաճկաստանի մէջ Ընդդիմայն եւ թէ ծախվելու որոշումն եղած ըլլալով, թէ Տաճկաստանէն բաժանորդ դրվող անձինքը՝ այս երկաթուղին ընկերութեան ամեն կանոններուն համաձայնելու խօսք տալով՝ ամեն մէկ բաժնի համար հինգ լիրա կանխիկ տուեր էին իրենց դրաւ (ռէյ)։ Ընկերութեան Լոնտրա նստող անօրէնները՝ անցեալ յուլիս 10/22ին. ժողով ընելով՝ որոշեր են որ երկաթուղին շինութեանը անյապաղ ձեռք դրնելու համար՝ սկիզբէն վճարված հինգ լիրան առաջին վճարք (թատսիթ) համարվելով, այս անգամ՝ ալ՝ երկրորդ վճարքը որ ամեն մէկ բաժնի համար տասնական լիրա է, բաժանորդներուն դիւրութիւն ըլլալու համար երկու անգամն պիտի առնվի հինգ հինգ լիրա։ Ուստի կայսերական տէրութեան երկիրները գտնվող բաժանորդները՝ այս որոշման համեմատ՝ ամեն մէկ բաժնի համար երկրորդ վճարք ըլլալիք տասն լիրային հինգը ներկայ սեպտեմբեր ամսոյն սկիզբը (ըստ լատ.), եւ հինգն ալ յառաջիկայ հոկտեմբեր ամսոյ սկիզբը պիտի վճարեն Ղալաթիոյ Բերշէմպէ բաղարը ընկերութեան սեղանաւոր Մօսիւ Հանսն վաճառականին եւ ստացագիր մը պիտի առնուն անկէ։

1858 օգոստ. 7 (ըստ լատ).

Կ. Պոլիս

Երեսփոխան ընկերութեան

ՃՕՆ ՊԱՐՔԼԷՑ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

2500 տոմակով, ամէն մէկը 500 ղուրուշէ

Այս վիճակահանութեան մէջ գտատրիվիլեքը ըստ ազգարակ (չինգալիք) է Ահ Ինչլու Պուրկազին, երկու հազար հինգ հարիւր քսակի արժողութեամբ։ Այս ազգարակներուն անունն է՝ Վասիա, Պեցիրք պաշ, Գարա Թէրէ եւ Մուհրիզ Զիբիթ Լիկէրի։ Զորոն ալ իրարու կից են եւ Պուրկազին երեք քառորդ հեռուն է Ահ Ինչլուի ճամբուն վրայ։ Ընդհանուր հայոց (10000) քիլէ ցորեն ցանելու հող. 1000 պէօնիմ ալ մէջտեղ 10000 ոչխար արածելու համար։ Երկու մեծ եւ խիստ բարեբեր պարտէզ պտղատու ծառերու եւ ընդեղէնի, մեծ ոյդի մը, մէկ նպարավաճառի (պաքալի) խանութ, երկու ջաղացք, երկու փուռ, երկու մեծ անտառ, 30 տուն, 4 մանդրա, մեծ յարդանոցներ, 375 կենդանի, այսինքն 25 գամէշ (մանտա), 165 կով, 125 ցուլ, 25 ձի եւ այլն. նաեւ ամեն տեսակ երկրագործական գործիքներ եւ պղնձէ կաթսայներ եւ այլն։

Այս հարստութիւնը մէկ թիւ մը պիտի վաստրկի։ Ազարակներուն հիւսիսինները Ղալաթիա Պանք Օթոմանին յանձնվված են Մօսիւ Լուարա Լաֆոնթէնին անուամբը, զորոնք վիճակահանութիւնը քաշվելէն ետեւ վաստրկող տոմսակին տիրոջը պիտի յանձնէ Պանքան։ Ծախված տոմսակներուն տակն ալ նոյնպէս Պանքան պիտի գրվի, մինչեւ որ վիճակահանութիւնը քաշվի յառաջիկայ հոկտեմբերի ամսոյն մէջ, կամ տեսնի առաջ թէ որ տոմսակները շուտ ծախվին լրմինան։ Դադրվելու օրը 15 օր առաջ լրագիրներու մէջ ոյժ պիտի ծանուցվի։ Դադրվելը պիտի կատարվի Ղալաթիոյ Պօրսան երեք պատուաւոր վաճառականներու վերատեսչութեամբը կանոնաւոր կերպով։

Այս վիճակահանութեան 2500 տոմսակները Ղալաթիոյ Պալըգ Բազարը Մօսիւ Լուարա Լաֆոնթէնին վաճառատունը կը գտնվին, եւ ուզողը տակը տալով անկէց կրնայ առնալ։

Յարգէ Տէրնոր Սարգիս Խալապարեանը Ամերիկայէ մեզ Աղանգարձութիւն (Տնշնիւթ) արհեստին ուր պարզի ըստ ղեռալիով բաղմաքանանալեաց գործիքով տալ հմտութիւն ստացած է իր արհեստին։

Ի հիմա իր հայրենիքը վերադառնալով ուզեցաւ իր այս օգտակար արհեստը բանեցընել, որով իր գործը պիտի ըլլայ։

1. Ուրա տալը գրիւրութիւնամբ եւ անքան.
2. Ընդոստ ակառները մաքրել ծերմիցընել.
3. Ծակ ակառները նորոգել եւ խառնուրդները ցընել՝ առանց երակի եւ նեղութեան.
4. Ուրա տեղը գրեցիրը նոր ակառ գտնել քնականին ալ գնեցնել եւ ապահով. եւ ասոնք իր արհեստի գլխաւոր մասը։

Հարկ եղած ատենը նորագիւղ կաղ մը ալ կը գործածէ, որով անքան անդգայութիւն մը պատճառելուն գործողութիւնն ցաւը անդգալի պիտի ըլլայ։

Վասահ ըլլալով ոնգածոյս գոհ պիտի ընեն յարգելի հասարակութիւնը, յարգանօք կը հրաւիրէր այս ձառայութիւնանքերդ եղողները իր գործատունը Ընդհանրական Բ. գիւղաքաղաքն գիւղաց Ներսէս Զարլի թիւ 13. ի Պէյօղլու։

ՆԻՍԻՆ

Ընտանեկան եւ առողջապահ քացախ, որ թոպալեթի, բերնի խնամքներու եւ բաղնիքի համար ամենօգտակար կերպով կը գործածվի։ Վերջին աստիճան մանրիչ՝ զովարար եւ դարշահոտութեանց վատակարութիւններէն պահպանող է, եւ մարդկային մարմնոյն մարթը դեղացկացընելու եւ առողջպահելու դերազանց յատկութիւնը ունի։

Կը ծախվի՝ մայրաքաղաքս Մահմուտ փաշան Երլորդ խանին վերի քովը՝ փողոցին ծայրը Ալաճաճեան ընկերութեան խանութները։

ԼԻ ԱՆԹԻՖԷԼԻՐ՝

Որ քիչ մը ջուրի հետ խառնած քսելով՝ կը բժշկէ ու անհետ կընէ մարդոց երեսին վրայ եղած կարմիր բիծերը, ցաները, թեփերը, պիսակները, սեւ նիշերը, արեւէ կամ հովէ պատճառեալ սեւութիւնները, մանր ուռեցքները, խորշոմութիւնները, դիպուածական գոյները, եւ փայլուն ու առոյգ կարմրութիւն մը տալով մարթը կը փափկացընէ ու կը դեղեցկացընէ։

Կը ծախվի մայրաքաղաքս Մահմուտ փաշան Երլորդ խանին վերի քովը՝ փողոցին ծայրը Ալաճաճեան ընկերութեան խանութները։

Ալիսարուրիան եւ նեղուրիան բիբիեցընող դեղերը ուղղորդութեան ապացանի են։ Ա. կարգին են Ամերիկայէն եկած հրապարակ իրութիւնները՝ որ կը բերեն ճեղքերին երկար ատեն պահելու կարող ըլլալուն, հաստակ իրութիւններուն ներսին հինգին պէտք բառնին եւ մանկալով կրակի կարօտ չեն։ Ասոնք վերի կին մը ըսի տեղ մը առանց ատեղ ատեղ կրակի մօտ երբեմնալով գործածելու եւ խանձելու, պէտքերնիմէ բոլոր ըմբերը իրութիւնը կրնայ ընել, ու ժամանակին կեան ալվասարելու։ Ամէն կը գնդեցնայ էր կինը, աղջիկը կամ աղբիրը, ու իրութիւն հատ մը անոր յիշատակ է։

Կը ծախուի Ս. Ա. Մինասեան եւ ընկերոջ մաղազան Օրինցիրլի խանին էսեւի փողոցը։

Զանազան տեսակ պատի թուղթերի խիստ ժամանակ տեսակներէն մինչեւ ամենէն ընտիր եւ բարձր տեսակները Եւրոպայէն բերել տրված՝ չափաւոր գնով կը ծախվին Պահճէ խաբուն Համիտիի Իմարեթին դրանը քովի մազազան։

Ամբարը շաբաթը անգամ մը կելլէ հինգշաբթի օրերը։ Ամէն ոգի կրնայ ստորագրվիլ, Կ. Պոլիս՝ Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոդաբարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Աղաբեկեան.

Ադրիանոպոլիս՝ Գէորգ աղա Ծերունեան.

Տրապիզոն՝ Պօղոս աղա Կիւրճեան.

Թոքատ՝ Մահտեսի Յակոբ աղա Աղազանեան.

Կարին՝ Սարգիս աղա Խոսրովեան.

Երզնկա՝ Յակոբ աղա Պէշրգլեան.

Պոլիս՝ Յակոբ աղա Մանկ.

Հալէպ եւ Ուրֆա՝ Յովհաննէս աղա Արիրճեան.

Գրուսա՝ Մահտեսի Յովսէփ աղա Դանիէլեան.

Էջիպտոս՝ Մկրտիչ աղա Բէիզեան.

Նիկոմիդիա՝ Պ. Տ. Մուրատեան.

Թէքիրտաղ՝ Թադեւոս աղա Ցիսլեան.

Վան՝ Պ. Մկրտիչ Տ. Աստուածեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրվիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊիՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ ԱՌԱՆՑ ՍՏՈՒՆԹՈՅՑԻ

16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

	Ղուրուշ	
Լոնդրա 31 օր պայմանաժամ		
„ 3 ամիս „	155½	154
Փարիզ „	246	
Ամստրտամ „	245	244
Համբուրգ „		
Վիէննա „		618
Թուրին „		
Լիսբոն „		
Հինգօր Լ. Ն. „		
Օրեան „		

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ

17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	143
Ընդդիմայն լիրա	157
Գողդիոյ 20 ֆրանգոց ոսկի	125
Ռուսի բոլիմիէ-իսլ	127
Ամստրիոյ գերմանց	73
„ Մահմուտ	72
Մէճիտիէ 20նոց ոսկի	37 20
„ Արծաթ	28 20
Հինգ ֆրանգոց արծաթ	31
Գրոշովանոց	25
Գոլնոմիս	38
Բիլինա	36
Սոֆիոյին	215
Մահմուտիէ ոսկի	145
Հիսնոց հատանոց, հալարին	340

Կ. ՊՕԼԻՍ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԱՐՄՏԻՒՐ

Յարին Բոնդիէ „ „	31	34
„ Իսմայիլ „ „	39	41
„ Կալտոյ „ „		
„ Թոյլան „ „	39	42
„ Իպրոյիլ կոկոս „	6	32
„ Բոնդիէ կոկոս „	30	32
Էնգլիզերէն Կալտոյ	24	25
„ Ընտրելի „		
Գոլդ Բոնդիէ „	15	16
Բրին Ոնէլիս „	4	20

Վասնանոցիս դէպ կոյ ընդամենը 170,000 էրէ յուրեն է 100,000 էրէ գուրիս։

ՄԵՏԱՂԱՐԱՍ

Սեւ Ա. տոկ	Բիւրեն ղուշ	500-510
„ Բ. „		450-460
Մուլտոս կոտ		450-469
„ „		430-440
Հասա երկայն ընտիր		470-490
„ „ դիւրակ		440-450
Տէնդրեւշ		580-600
Գարիսասանի դիւրակ հօխան		200-230

ԳՈՒՂԹԱԲԵՐԹՐ

(ԳԱՆԹԱԲԻՑԷ)

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուշ	էրէ	Ղուշ	էրէ
Ընքիր	հօխան	400			
Թիլիքիր Լանկիս-		42.			
Բոտրա (Ինտիտ) Բոնդիէ		10			
„ Լոնդոնցի	„	15.			
Մեղրամոմ		32	33		
Հինդիէ Լանկիս-		6		7	
Գիրոտը (Մուլը) ոչ-		17			
Մահմուտիէ Ընտ. ըստ պէսկին		400.			
Դիէրիբ ճերմակ տէրիս-	հօխան	25.		35	
Բամպակ Իզմիրի	„	9.		10	

Զէրի Ալեքսանդրիոյ հօխան 7,
Ճոտ (Ամոն) Բրանդիս 6, 7,
Աղ ֆուլ 7 20

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խոյիկ	Ղուրուշ	
Ուսիս Ե- Դրաքս Ա. տոկ 100 հօխ	1020	1450
Շոտոր		
Ընդեղ. Գուլ. 6—10 լիտր	490	
Ընդեղ Ե- Հուլ. էշ. Ա. տոկ. „	380 · 390	
	ղուշ. էրէ.	ղուշ. էրէ.
Գնդեղ (Գիկոնս) հօխայ	10	
Գոտրոն (գոտրէն) ուշ	38 40	
Մէնոկ (Գոտրէնքիլ)	7, 20	8

Ներկեղէն

Լեղի (Զիվիս)			
Գիկոլը	հօխ. ղուշ	200	180
Սպիտակագեղ (Իսոպ-պէճ)		190	410
Ուրդան Կուրիր (Գոբրեն)		55	115

Մեսուլայնի

Ընոփ (Գրոլոյ)	կինդ. ղուշ	1080	
Երիսի Ընդեղ.			
Երիզայի- (Լամա) բուրդայի- ,		93	95
	տոհակոսի: կինդ ղուշ		
Ցպայի-(Տիմիր)բիւ-եսոյս- „		7	100
Տախտակ ամ- 1-12		170	175

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 147 ՂՈՒՐՈՒՇ

ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ

Լայնք	Երկարութիւն		Գին	Ղուշ
2 մատնաչափ	20	Սիրուքի դիւրակ	22 · 25	
կիսոց	„	Սովալտոր „	26 ·	
„ „	„	„ ծանր բուրալը	29 · 30	
6 մատնաչափ	„	„ դիւրակ	35 ·	
2 ղրոյ	„	„ „	· 43	
2 „	„	Զոփալը „	26 · 27	
կիսոց	„	„ „	28 · 29	
5 մատնաչափ	„	„ „	30 · 31	

Ընդլայնի վերաբերեալ

Լայնք	Երկարութիւն		Գին	
2 մատ	24	3 թ.	մարտ նեղ	30
„	„	5	„ լման	45 · 46
„	„	6	„ „	54 · 55
„	„	„	ծանր մանանոի	70 · 75
երեսնոց	36	6	ոսկեյուն նեղ	55 · 58
5	„	8	„ լման	75 · 80
„	„	7	„	67 · 70
7 „	28	11	„	100
կիսոց	36	11	թիլիք ուենոր	110 · 115

Խոսրովեանի վերաբերեալ

Լայնք	Երկարութիւն		Գին	
5 մատ	12	Բոմբոն	դիւրակ	33 · 35
2 ղրոյ	24	„	վիֆոր	55 · 60
9 մատ	„	Պուլի „	ռեխ	30 · 32
„	„	„ „	լիֆոր	60 · 65
կիսոց	38	Տրուլիսոն	դիւրակ	55 · 65
6 մատ	„	Խոսա „	„	100 · 115
կիսոց	40	Մոսոսիոլ	„	45 · 100
5 մատ	„	„	„	90 · 120
6 „	„	„	„	110 · 130
կիսոց	37	Ներլիզոնի	„	50 · 55
2 մատ	24	Սպինոս	դիւրակ	24 · 37
27 „	„	Սիրին	„	3 ·
6 մատ	Տրոպիկ	„	„	4 · ½
„	Խոխուլոտ	„	„	4 · ½
կանգուանոց	գիւրակ	„	„	5 ·

Հասարակ հանած.

			Ղուշ
Սրոյ հանած	8	14	20
Լուրերոյ			24

Զիրի վերաբերեալ

Լայնք	Երկարութիւն		Գին	
7 մատ	20	թիւրանի	պատա	34 · 35
„ „	„	Լոնդրէրտ	„	46 · 48
„ „	„	Ավանատալպատ	ղուրլը	100 · 110
2 մատ	10	Պատա	ֆերոյիշ ղուշ	12 · 13
„ „	„	Օրանդան	Լոնդոն	16 · 20

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԻՆ
Կ. Ս. ԷՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Կ. ՊՕԼԻՍ· ՁԻՆԻԼԻ ԽԱՆ